

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

250031

บทบาบทของหน่วยบริการปฐมภูมิต่อประสบการณ์การดูแลสุขภาพด้วยตนเอง
ของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เกิดขึ้นซ้ำ : การศึกษาเชิงคุณภาพ
ในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค

ศันรินทร์ ปงเมืองแก้ว

วิทยานิพนธ์ระดับอนุปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์

เลขานน 2555

ฉบับที่นี้เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

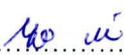
บทบาทของหน่วยบริการปฐมภูมิต่อประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง
ของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เกิดแผลที่เท้า : การศึกษาเชิงคุณภาพ
ในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค

พัชรินทร์ ปิงเมืองแก้ว

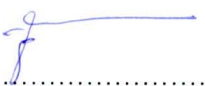
วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัว
เมษายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

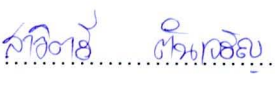
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง "บทบาทของหน่วยบริการปฐมภูมิต่อประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพด้วยตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เกิดแผลที่เท้า : การศึกษาเชิงคุณภาพในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค" ของ พัทรินทร์ ปิงเมืองแก้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัว ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

..........ประธาน
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร.ศุภสิทธิ์ พรธรรมาโณทัย)

..........กรรมการ
(พันเอก นายแพทย์ทวีศักดิ์ นพเกษร)

..........กรรมการ
(แพทย์หญิงผาสุข ภูรักษา)

..........กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์วิโรจน์ วรรณภีระ)

..........กรรมการ
(แพทย์หญิงสาวิตรี ตันเจริญ)

อนุมัติ

.....

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินจิ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๗ เมษายน ๒๕๕๕

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของพันเอกนายแพทย์ทวีศักดิ์ นพเกสร ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์วิโรจน์ วรรณภีระ และแพทย์หญิง ผาสุข ทาหาร กรรมการปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะแนวทางที่ถูกต้อง ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณกรรมการพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและข้อปรับปรุง อันเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินการวิจัย

ขอขอบคุณคุณทัฬหี มาฉาย และคุณเปรมสุรินทร์ แสนสม พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ประจำคลินิกสุขภาพเท้า ศูนย์สุขภาพเมือง โรงพยาบาลพุทธชินราชที่อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลตลอดโครงการวิจัย และขอขอบคุณประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อชี้แนะ ในการเพิ่มเติมและปรับปรุงเนื้อหา ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณทุกๆ ท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุน การทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลงด้วยดี

พัชรินทร์ ปิงเมืองแก้ว

ชื่อเรื่อง	บทบาทของหน่วยบริการปฐมภูมิต่อประสบการณ์การดูแลสุขภาพ ด้วยตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เกิดแผลที่เท้า : การศึกษา เชิงคุณภาพในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค
ผู้วิจัย	พัชรินทร์ ปิงเมืองแก้ว
ประธานที่ปรึกษา	พันเอก นายแพทย์ทวีศักดิ์ นพเกษร
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์วิโรจน์ วรรณภิระ แพทย์หญิงผาสุข ทาหาร
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ วท.ม. สาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัว, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2554
คำสำคัญ	แผลเบาหวานที่เท้า การดูแลตนเอง การวิจัยเชิงคุณภาพ

บทคัดย่อ

256031

ที่มา แผลเบาหวานที่เท้าเป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้ในผู้ป่วยโรคเบาหวานความรุนแรงสูงเสี่ยงจากการมีแผลที่เท้า คือ ความพิการจากการถูกตัดเท้า ในปี พ.ศ.2548 ศูนย์สุขภาพเมือง โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก ได้ก่อตั้งคลินิกสุขภาพเท้าเพื่อตรวจคัดกรอง ให้สุขศึกษา และตรวจสุขภาพเท้าแก่ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ผลการดำเนินงาน พบว่า มีอัตราผู้ป่วยที่ถูกตัดเท้าลดลง แต่พบอัตราผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการถูกตัดเท้าเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยแผลเบาหวานที่เท้า และประสบการณ์การดูแลตนเองของผู้ป่วยแผลเบาหวานที่เท้าของคลินิกสุขภาพเท้า ศูนย์สุขภาพเมือง โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก

วิธีการดำเนินงาน/ระเบียบวิธีวิจัย การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อค้นหาคำตอบโดยรวมข้อมูลโดยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.2551-พฤษภาคม พ.ศ.2552 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลภายในตัวมากอย่างเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 คน ที่ (ประกอบด้วยผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีแผลที่เท้า 12 คน ผู้ดูแล 2 คน ผู้ให้บริการประจำคลินิกเท้า 1 คน) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง 12 คน พบว่าแผลเบาหวานที่เท้าส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิตและขาดความตระหนักในการดูแลตนเองเนื่องจากความยากจน ก่อนการเข้ารับบริการที่คลินิกสุขภาพเท้า ผู้ป่วยส่วนใหญ่แสวงหาวิธีการรักษาที่ตรงกับความเชื่อและประสบการณ์เดิมของตนเอง ทำให้แผลได้รับการดูแลอย่างไม่เหมาะสม และการเกิดแผลเบาหวานที่เท้ามีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้ป่วยทั้ง 4 ด้าน (ร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ) หลังจากเข้ารับการรักษาที่คลินิกสุขภาพเท้า ผู้ป่วยตระหนักในการดูแลตนเองมากขึ้น มีความมั่นใจและประทับใจในการให้บริการ โดยรูปแบบการให้บริการของคลินิกสุขภาพเท้า เน้นการดูแลผู้ป่วยโดยใช้การสื่อสารแบบสองทางและอย่างไม่เป็นทางการเพื่ออธิบายให้ความรู้ ร่วมแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริงกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แก่เครือข่ายโดยทำหน้าที่สอนงานร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยง ความคาดหวังของผู้ป่วยต่อการให้บริการของคลินิกสุขภาพเท้า คือ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การดูแลเฉพาะส่วน การมีส่วนร่วมของญาติ การให้บริการด้วยความเข้าใจ เอาใจใส่ และการปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างสุภาพ

อภิปรายและข้อเสนอแนะ ความสามารถและความตระหนักของผู้ป่วยเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในการดูแลสุขภาพของตนเองเพราะผู้ป่วยแต่ละคนมีความแตกต่างทั้งในวิถีชีวิตและปัจจัยทางสุขภาพ แนวคิดการดูแลตนเองโดยนำรูปแบบการดูแลโรคเรื้อรังมาปรับใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จะช่วยให้ผู้ให้บริการและผู้ป่วยเข้าถึงแก่นของปัญหาและเลือกวิธีการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม ความร่วมมือในการดำเนินการดูแลผู้ป่วยอย่างเต็มรูปแบบจากภายในและภายนอกองค์กรเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมกับบริบทของผู้ป่วย

Title	THE ROLE OF PRIMARY CARE UNIT ON SELF CARE EXPERIENCES OF THE DIABETIC FOOT PATIENTS : A QUALITATIVE STUDY AT A REGIONAL HOSPITAL
Author	Patcharin Pingmuangkaew
Advisor	Colonel Tawesak Nopkesorn, M.D.
Co - Advisor	Assistant Professor Wiroj Wannapira, M.D. Pasook Tahan, M.D.
Academic Paper	Thesis M.S. in Family Medicine, Naresuan University, 2011
Keywords	Diabetic foot, Self care, Qualitative research

ABSTRACT

250031

Background Diabetic foot is one of the complications of diabetes that often leads to disability. Since 2005, the foot clinic was established in order to specifically provide the screening and treatment to diabetic foot patients who have attended Primary care unit of Buddhachinaraj hospital. As a result, the number of diabetic foot patients who finally ended up with amputation has decreased, However, the number of patients who had the risk of having leg amputation still increased.

Objectives To study pattern of practice and self care perception of diabetic foot patients who attended the foot clinic.

Materials Method The qualitative research was conducted with focus group discussions, in-depth interviews and non-participant observations between August 2008 to May 2009. The 15 information-rich cases were selected by purposive sampling: 12 diabetic foot patients, 2 caregivers and one clinic attendant. The datas were analyzed using content analysis.

Result The major cause of diabetic foot occurred from the way of living and the unawareness of self care due to poverty. Most basically, patients had sought treatments corresponding to their own beliefs. The diabetic foot affects the quality of life in 4 aspects which are body, mind social and spiritual. After attending the clinic, patients became more aware of self care and satisfaction to the clinic.

The format health education adopted two- way and informal communication for explanation, sharing activities and promote the learning of the PCU network by coaching as mentors. The patients expected that the clinic could provide continuous services and take care of specific parts as well as the participation of their relatives. They expected services with continuous care, special care, participation of social support, high understanding, attentive and gentle approach.

Conclusion The patients' appreciation is the key to success in taking care of their health since patients are different in both the way of life and health determinants. Self care concept using to chronic care model enables the providers and patients to achieving the core of the problems and solve them properly. Also, co-operation from inside and outside the organization is needed in order to develop the appropriate service systems.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
พยาธิกำเนิดและการวินิจฉัยโรคเบาหวาน.....	5
พยาธิกำเนิด การตรวจคัดกรองและการดูแลภาวะแผลเบาหวานที่เท้า.....	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	16
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	19
5 บทสรุป.....	33
สรุปผลการวิจัย.....	33
ข้อเสนอแนะ.....	38
บรรณานุกรม.....	40
ภาคผนวก.....	46
ประวัติผู้วิจัย.....	59

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เกิดแผลที่เท้า.....	19
2	แสดงความเห็นของผู้ป่วยต่อรูปแบบการให้บริการของคลินิกสุขภาพเท้า.....	23
3	แสดงพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานภายหลังเข้า รับบริการที่คลินิกสุขภาพเท้า และแรงสนับสนุนทางสังคม.....	27

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ตำแหน่งที่ตรวจด้วย 5.07 Monofilament 10 จุด.....	11
2 วิธีการตรวจด้วย 5.07 monofilament.....	12